

OBWIESZCZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 30 listopada 1963 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin.

1. Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 13 listopada 1963 r. zmieniającej ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 50, poz. 278) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 2, poz. 6), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach (Dz. U. Nr 21, poz. 93) oraz ustawą z dnia 13 listopada 1963 r. zmieniającą ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 50, poz. 278) i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu oraz z zastosowaniem nowej ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin nie obejmuje następujących przepisów:

1) art. 53, 57—60 i art. 62 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 2, poz. 6) w brzmieniu:

«Art. 53. 1. Żołnierze zwolnieni z Ludowego Wojska Polskiego przed dniem 1 lipca 1954 r., niezdolni w chwili zwolnienia do służby wojskowej z powodu uszkodzenia zdrowia, u których utrała zdolności zarobkowej ustalona została w orzeczeniu wydanym na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r. na co najmniej 45% w związku przyczynowym ze służbą wojskową, otrzymujący zaopatrzenie emerytalne na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r., mogą być na ich wniosek poddani badaniu lekarskiemu przez komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

2. Jeżeli w wyniku badania lekarskiego osoby wymienione w ust. 1 zostaną zaliczone co najmniej do III grupy inwalidów, przyznaje się im na ich wniosek — zamiast dotychczasowego zaopatrzenia emerytalnego — zaopatrzenie inwalidzkie określone w niniejszej ustawie.

3. Wdowom i sierotom po żołnierzach zmarłych przed dniem 1 lipca 1954 r. w czasie odbywania służby wojskowej w Ludowym Wojsku Polskim w związku przyczynowym z tą służbą, otrzymującym pensje wdowie lub sieroce na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r., przyznaje się na ich wniosek — rentę rodzinną określoną w niniejszej ustawie, jeżeli odpowiadają warunkom przewidzianym w art. 36 ust. 2.

4. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej i renty rodzinnej w przypadkach wymienionych w ust. 2 i 3 stanowi uposażenie żołnierza według posiadanego stopnia wojskowego i według stanowiska służbowego typowego dla tego stopnia oraz dodatek za wysługę lat — obliczone według stawek na dzień 30 czerwca 1954 r.

5. Rentę inwalidzką (rodzinną) przyznaje się osobom wymienionym w ust. 2 i 3 począwszy od dnia zgłoszenia

wniosku o przyznanie tej renty. Pobrane za czas po zgłoszeniu wniosku zaopatrzenie emerytalne (wdowie, sieroce) na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r. podlega potrąceniu z przyznanej za ten czas renty inwalidzkiej (rodzinnej).

Art. 57. W dekreście z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 43, poz. 200) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 ust. 1 po pkt 8 dodaje się nowy pkt 8a w brzmieniu:

„8a) służby pełnionej w armiach sojuszniczych w okresie wojny 1939—1945”;

2) w art. 13 ust. 5 wyrazy „Ministrem Zdrowia” zastępuje się wyrazami „Ministrami Obrony Narodowej i Zdrowia” oraz skreśla się wyrazy „określonych w art. 12”;

3) w art. 59 ust. 1 po wyrazach „lub Sztandaru Pracy” dodaje się wyrazy „oraz wszystkim osobom odznaczonym orderem Virtuti Militari za zasługi w czasie wojny 1939—1945”.

Art. 58. W dekreście z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 59, poz.-286) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 1 pkt 2 wyraz „trzech” zastępuje się wyrazem „sześciu”;

2) w art. 4 ust. 2 dodaje się na końcu wyrazy „a w czasie wojny — wojskowe komisje lekarskie”;

3) w art. 8:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Postępowanie w sprawie przyznania zaopatrzenia i wypłaty świadczeń pieniężnych oraz terminy ich płatności określają przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z tym że przewidziane w tych przepisach obowiązki zakładów pracy lub rad zakładowych ciąży na właściwych jednostkach wojskowych w zakresie określonym przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.”;

b) po ust. 4 dodaje się nowy ust. 5 w brzmieniu:

„5. Od decyzji prezydium właściwej rady narodowej przysługuje zainteresowanemu prawo wniesienia skargi do sądów ubezpieczeń społecznych.”;

4) w art. 22 ust. 1 po wyrazach „lub Sztandaru Pracy” dodaje się wyrazy „oraz wszystkim osobom odznaczonym orderem Virtuti Militari za zasługi w czasie wojny 1939—1945”;

5) w art. 32 ust. 3 pkt 2 i w art. 34 ust. 5 wyraz „trzech” zastępuje się wyrazem „sześciu”;

6) w art. 35 skreśla się wyrazy „przez władze Polskiej Ludowej”.

Art. 59. 1. Jeżeli przy zastosowaniu art. 57 i 58 niniejszej ustawy powstaje prawo do renty lub wyższej renty, które nie przysługiwało na zasadzie dotychczasowych przepisów — na wniosek osoby zainteresowanej następuje ponowne ustalenie prawa do renty lub jej wysokości.

2. Jeżeli wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty lub jej wysokości zostanie zgłoszony:

- 1) w ciągu 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy — rentę lub wyższą rentę przyznaje się od dnia powstania prawa, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie ustawy,
- 2) po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy — rentę lub wyższą rentę przyznaje się za okres trzech miesięcy wstecz od dnia zgłoszenia wniosku.

Art. 60. Odwołania wniesione przed dniem ogłoszenia niniejszej ustawy od decyzji wydanych na podstawie:

- 1) dekretu z dnia 18 września 1954 r. o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 41, poz. 181),
- 2) dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 59, poz. 286)

— podlegają rozpatrzeniu w trybie obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 62. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1958 r.;

- 2) art. 10 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach (Dz. U. Nr 21, poz. 93) w brzmieniu:

„Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1958 r.”;

- 3) art. 2, 3 i 5 ustawy z dnia 13 listopada 1963 r. zmieniającej ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 50, poz. 278) w brzmieniu:

„Art. 2. 1. Przepisu art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do osób pobierających renty w dniu jej wejścia w życie.

2. Do osób pobierających renty w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy art. 15a, 15b,

19 i 31 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą — po upływie 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Przepisu art. 15a ust. 2 nie stosuje się jednak do rencistów zwolnionych z wojskowej służby zawodowej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, którzy ukończyli przed tym dniem lub w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy ukończą 50 lat życia; rencistom tym przysługuje również dodatek określony w art. 19, jeżeli nie pracują i nie posiadają dochodów z innych źródeł.

3. Ograniczenie lub zmniejszenie renty stosownie do przepisów wymienionych w ust. 2 następuje od najbliższego terminu płatności renty, przypadającego po upływie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 3. Przy stosowaniu do żołnierzy zwolnionych z wojskowej służby zawodowej (nadterminowej) przed dniem 1 lipca 1958 r. zasad zmniejszania renty, przewidzianych w art. 15b i 31 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przyjmuje się za podstawę obliczania uposażenie wraz z równowartością świadczeń w naturze, jakie przysługiwałoby żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, stosownie do posiadanego stopnia wojskowego, według stawek obowiązujących w dniu 1 lipca 1958 r.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1964 r.”

3. Powołany w art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin przepis art. 36 ust. 2 oznaczony jest w tekście jednolitym jako artykuł 37 ust. 3. Powołane w art. 2 i 3 ustawy z dnia 13 listopada 1963 r. zmieniającej ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin przepisy art. 15a, 15b, 19 i 31 ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin oznaczone są w tekście jednolitym jako art. 16, 17, 21 i 32.

Minister Obrony Narodowej: *M. Spychalski*
Marszałek Polski

Załącznik do obwieszczenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 listopada 1963 r. (poz. 299).

USTAWA

z dnia 13 grudnia 1957 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Żołnierze zawodowi i nadterminowi Sił Zbrojnych otrzymują z funduszków państwowych zaopatrzenie emerytalne z tytułu wysługi lat lub w razie inwalidztwa, a członkowie ich rodzin — w razie śmierci żywiciela.

2. Ilekroć w ustawie w dalszych przepisach użyto określenia „żołnierz” — należy przez to rozumieć oficera zawodowego oraz podoficera zawodowego i nadterminowego.

Art. 2. 1. Zaopatrzenie z tytułu wysługi lat obejmuje:

- 1) świadczenia pieniężne:
 - a) rentę za wysługę lat,
 - b) dodatki do renty,
 - c) zasiłek pogrzebowy;
- 2) świadczenia w naturze:
 - a) pomoc leczniczą,
 - b) zapewnienie kwatery,
 - c) pomoc w zakresie uzyskania działki ziemi oraz materiałów i kredytów na zabudowę,
 - d) umieszczenie w domu rencistów.

2. Zaopatrzenie w razie inwalidztwa obejmuje:

- 1) świadczenia pieniężne:
 - a) rentę inwalidzką,
 - b) dodatki do renty,
 - c) zasiłek pogrzebowy;
- 2) świadczenia w naturze:
 - a) pomoc leczniczą,
 - b) zapewnienie kwatery,
 - c) zaopatrzenie w protezy, aparaty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - d) przysposobienie zawodowe,
 - e) zapewnienie pracy,
 - f) pomoc w zakresie uzyskania działki ziemi oraz materiałów i kredytów na zabudowę,
 - g) umieszczenie w domu rencistów.

Art. 3. Zaopatrzenie członków rodzin żołnierzy obejmuje:

- 1) świadczenia pieniężne:
 - a) rentę rodzinną,
 - b) dodatki do renty,
 - c) zasiłek pogrzebowy,
 - d) odprawę,
 - e) zwrot kosztów przesiedlenia;
- 2) świadczenia w naturze:
 - a) pomoc leczniczą i położniczą,
 - b) zapewnienie kwatery,
 - c) zaopatrzenie w protezy, aparaty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - d) umieszczenie w domu rencistów.

Art. 4. 1. Prawo do zaopatrzenia powstaje z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych przez ustawę do uzyskania tego prawa, jednakże prawo do zaopatrzenia żołnierza powstaje dopiero z dniem zwolnienia go z wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej.

2. Prawo do zaopatrzenia gaśnie w przypadku powołania żołnierza ponownie do wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej. W razie zwolnienia z tej służby zaopatrzenie przyznaje się na nowo z uwzględnieniem okresu ponownej służby wojskowej.

Art. 5. 1. Prawo do zaopatrzenia i jego wysokość ustalają właściwe organy wojskowe.

2. Zaopatrzenie ustala się z urzędu lub na wniosek uprawnionego najpóźniej w ciągu 14 dni od otrzymania przez właściwy organ wojskowy wszystkich dokumentów niezbędnych do wydania decyzji.

3. Jeżeli prawo do zaopatrzenia zostało ustalone, ale wydanie decyzji uległo zwłoce z powodu nieustalenia wysokości zaopatrzenia lub innych okoliczności, przyznaje się osobie uprawnionej stosownie zaliczki, które podlegają potrąceniu przy wypłacie zaopatrzenia.

4. Minister Obrony Narodowej oraz Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac określa w drodze rozporządzenia tryb postępowania w sprawie ustalania zaopatrzeń oraz właściwość organów wojskowych w tych sprawach.

5. Od decyzji organów wojskowych wydanych na podstawie niniejszej ustawy przysługuje zainteresowanemu prawo wniesienia skargi do sądów ubezpieczeń społecznych.

Art. 6. 1. Świadczenia pieniężne z tytułu zaopatrzenia wypłaca właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Renty wraz z dodatkami wypłaca się w okresach miesięcznych, począwszy od dnia powstania prawa do renty, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po upływie okresu, za który żołnierz otrzymał uposażenie z tytułu wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej albo w związku ze zwolnieniem z tej służby.

3. Rentę wypłaca się za okres nie dłuższy niż 3 miesiące wstecz od dnia zgłoszenia wniosku albo od dnia ustalenia zaopatrzenia z urzędu.

4. Jeżeli prawo do zaopatrzenia nie mogło być ustalone w terminie 14-dniowym wymienionym w art. 5 ust. 2 z przyczyn od organu wojskowego niezależnych, rentę wypłaca się wstecz za okres nie dłuższy niż 3 miesiące od ustania przeszkód uniemożliwiających wydanie decyzji.

5. Inne świadczenia przysługują od dnia powstania prawa do zaopatrzenia niezależnie od początkowego terminu wypłaty renty.

6. Minister Obrony Narodowej oraz Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac określa w drodze rozporządzenia tryb postępowania w sprawie wypłaty zaopatrzeń oraz terminy płatności rent.

Art. 7. Prawo do zaopatrzenia na podstawie niniejszej ustawy nie przysługuje w przypadkach zwolnienia żołnierza ze służby wojskowej wskutek:

- 1) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę utraty praw publicznych lub na karę degradacji,
- 2) utraty stopnia oficerskiego lub podoficerskiego.

Art. 8. 1. Do wysługi lat zalicza się czynną służbę pełnioną w Ludowym Wojsku Polskim po dniu 22 lipca 1944 r.

2. Żołnierzowi zwolnionemu ze służby wojskowej, który posiada co najmniej 10 lat wysługi przewidzianej w ust. 1, zalicza się do tej wysługi posiadane przed zwolnieniem ze służby okresy zatrudnienia oraz inne okresy, które podlegają zaliczeniu do okresów zatrudnienia według przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. Do wysługi lat nie zalicza się okresów odbywania kary pozbawienia wolności, służby w oddziale karnym i tymczasowego aresztowania, chyba że żołnierz został uniewinniony albo postępowanie karne zostało umorzono.

Art. 9. 1. Okresy służby wojskowej personelu latającego na samolotach odrzutowych, skoczków spadochronowych oraz załóg okrętów podwodnych zalicza się w wymiarze dwukrotnym.

2. Minister Obrony Narodowej określi ponadto inne rodzaje służby wojskowej, które ze względu na szczególne właściwości lub warunki jej odbywania uzasadniają zaliczenie okresów tej służby do wysługi lat w wymiarze półtorakrotnym.

Art. 10. 1. Do wysługi lat liczy się podwójnie:

- 1) okresy służby pełnionej w czasie wojny — na froncie:
 - a) w Ludowym Wojsku Polskim,
 - b) w Wojsku Polskim, w polskich formacjach wojskowych za granicą i w armiach sojusznicych w okresie wojny 1939—1945 r.,
 - c) w oddziałach, które prowadziły walkę z hitlerowskim okupantem;
- 2) okresy służby w jednostkach wojskowych, które prowadziły walki z bandami po dniu 9 maja 1945 r.;
- 3) okresy służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii.

2. Przy zaliczaniu do wysługi lat okresów wymienionych w ust. 1 uwzględnia się ponadto korzystniejsze zaliczenie niektórych okresów służby, przewidziane w art. 9.

3. Minister Obrony Narodowej określi zasady i sposób zaliczania do wysługi lat okresów służby wymienionych w ust. 1.

Art. 11. 1. Podstawę wymiaru renty stanowi miesięczne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

2. Podstawę wymiaru renty dla żołnierza skierowanego do służby poza wojskiem stanowi uposażenie określone w ust. 1, które przysługiwałoby mu na odpowiednim stanowisku w wojsku w myśl przepisów o uposażeniu żołnierzy.

3. Podstawę wymiaru renty dla żołnierza wyznaczonego do pełnienia służby w przedstawicielstwie lub misji dyplomatycznej za granicą stanowi:

- 1) uposażenie określone w ust. 1, które przysługiwałoby mu na stanowisku zajmowanym ostatnio w kraju w myśl przepisów o uposażeniu żołnierzy, albo
- 2) uposażenie według stanowiska służbowego typowego dla stopnia wojskowego przewidzianego w etacie dla stanowiska zajmowanego przez żołnierza w polskim przedstawicielstwie lub misji dyplomatycznej za granicą, jeżeli jest ono wyższe od uposażenia określonego w pkt 1.

4. Podstawa wymiaru renty dla inwalidów zaliczonych do I grupy inwalidów, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową, nie może wynosić mniej niż 1200 zł.

5. Minister Obrony Narodowej określi dodatki do uposażenia o charakterze stałym wchodzące w skład podstawy wymiaru renty.

Art. 12. 1. Z funduszy państwowych można otrzymać tylko jedno zaopatrzenie.

2. W razie zbiegu prawa do dwóch lub więcej zaopatrzeń przysługuje prawo tylko do jednego zaopatrzenia według wyboru zainteresowanego. Jeżeli uprawniony nie dokonał wyboru, wymierza mu się zaopatrzenie korzystniejsze.

3. Jeżeli żołnierz, któremu przysługuje prawo do renty z tytułu wysługi lat i do renty inwalidzkiej, otrzymuje rentę inwalidzką, przysługują mu również świadczenia w naturze przewidziane dla żołnierzy otrzymujących rentę za wysługę lat, a jeżeli otrzymuje rentę za wysługę lat — również świadczenia w naturze przewidziane dla inwalidów.

Art. 13. 1. Do zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy oraz ich rodzin stosuje się odpowiednio przepisy art. 16—22 i art. 69—75 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97) oraz przepisy wydane na podstawie art. 8 ust. 4, art. 19 ust. 5, art. 36 ust. 3 i art. 111 tego dekretu.

2. Przewidziane w przepisach wymienionych w ust. 1 uprawnienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przysługują właściwym organom wojskowym określonym w trybie art. 5 ust. 4.

Rozdział 2.

Zaopatrzenie z tytułu wysługi lat.

Art. 14. 1. Zaopatrzenie z tytułu wysługi lat przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z wojskowej służby zawodowej, który w chwili zwolnienia z tej służby posiada co najmniej 15 lat wysługi.

2. Przy końcowym obliczeniu wysługi lat nie uwzględnia się części roku do sześciu miesięcy, a okres przekraczający sześć miesięcy przy wysłudze powyżej 15 lat liczy się jako pełny rok.

3. Ilekroć w ustawie w dalszych przepisach użyto określenia „rencista” — należy przez to rozumieć żołnierza, któremu przysługuje zaopatrzenie z tytułu wysługi lat.

Art. 15. 1. Wysokość renty za wysługę lat wynosi 40% podstawy wymiaru i wzrasta za każdy następny rok ponad 15 lat wysługi o 3% podstawy wymiaru aż do osiągnięcia 85% tej podstawy, co stanowi pełną rentę za wysługę lat.

2. Renta za wysługę lat generałów (admiralów) wynosi 85% podstawy wymiaru.

3. Wysokość renty za wysługę lat żołnierza zwolnionego z wojskowej służby zawodowej wskutek skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności albo ukarania karą dyscyplinarną usunięcia z wojskowej służby zawodowej — wynosi 50% kwoty obliczonej stosownie do ust. 1 lub 2.

4. Minister Obrony Narodowej może w przypadkach uzasadnionych wiekiem żołnierza lub innymi szczególnymi okolicznościami przyznać żołnierzowi wymienionemu w ust. 3 rentę za wysługę lat w wymiarze określonym w ust. 1.

Art. 16. 1. Renty w wysokości określonej w art. 15 wraz z dodatkami wypłaca się, z zastrzeżeniami wynikającymi z art. 17, rencistom, którzy:

- 1) osiągnęli wiek: mężczyzna 55 lat, kobieta 50 lat albo
- 2) zostali zaliczeni do jednej z grup inwalidów lub
- 3) wykonują pracę zarobkową.

2. Do czasu osiągnięcia wieku określonego w ust. 1 pkt 1 lub podjęcia pracy zarobkowej renciście wypłaca się 25% renty określonej w art. 15.

3. Rencistę, który nie osiągnął wieku określonego w ust. 1 pkt 1, kieruje się na jego wniosek do pracy w trybie przepisów o służbie wojskowej żołnierzy Sił Zbrojnych.

4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się do rencistów zaliczonych do jednej z grup inwalidów.

5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia rodzaje pracy, które uważa się za pracę zarobkową w rozumieniu ust. 1 i 2, oraz przypadki, w których do rencistów nie stosuje się ograniczenia przewidzianego w ust. 2 mimo niewykonywania przez nich pracy zarobkowej.

Art. 17. 1. Jeżeli rencista uzyskuje dochód z pracy zarobkowej lub z innych źródeł albo łącznie dochód z pracy i z innych źródeł, który łącznie z rentą i dodatkiem wymienionym w art. 20 przekracza wysokość pobieranego ostatnio w wojsku uposażenia wraz z równowartością świadczeń w naturze — zmniejsza się pobieraną rentę wraz z tym dodatkiem o kwotę przekraczającą wysokość tego uposażenia wraz z równowartością świadczeń w naturze, jednak nie więcej niż do wysokości określonej w art. 16 ust. 2.

2. Jeżeli wynagrodzenie rencisty z tytułu zatrudnienia w społecznym zakładzie pracy wzmocni wskutek przejścia do wyższej grupy (stawki) wynagrodzenia lub na wyższe stanowisko w tym samym zakładzie pracy lub w jednostce nadrzędnej — do zmniejszenia renty przyjmuje się tylko 50% uzyskanej podwyżki wynagrodzenia.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do rencistów zaliczonych do I lub II grupy inwalidów oraz do rencistów zaliczonych do III grupy inwalidów, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową lub wypadkiem w zatrudnieniu albo chorobą zawodową.

4. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia rodzaje dochodów, które uważa się za dochody z pracy zarobkowej lub z innych źródeł, zasady obliczania tych dochodów oraz rodzaje dochodów, których posiadanie nie powoduje zmniejszenia renty.

Art. 18. 1. Jeżeli rencista zostanie zaliczony do jednej z grup inwalidów, renta za wysługę lat może być na jego wniosek zamieniona na rentę inwalidzką przewidzianą w ustawie w razie inwalidztwa powstałego bez związku ze służbą wojskową.

2. Jeżeli rencista uległ wypadkowi w zatrudnieniu lub zachorował na chorobę zawodową, renta za wysługę lat może być na jego wniosek zamieniona na rentę inwalidzką, przewidzianą w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin w razie inwalidztwa

powstałego wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej.

3. Przepis art. 12 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 19. 1. Rencisie przysługuje prawo do dodatku do renty na dzieci, wnuki i rodzeństwo, które odpowiadają warunkom przewidzianym w ustawie do otrzymania renty rodzinnej.

2. Dodatek do renty przysługuje w wysokości dodatku rodzinnego przewidzianego w przepisach o uposażeniu żołnierzy.

3. Przez czas pobierania na dzieci, wnuki i rodzeństwo zasiłku rodzinnego lub dodatku z innego tytułu rencisie przysługuje na te same osoby tylko różnica między dodatkiem wymienionym w ust. 2 a zasiłkiem rodzinnym lub dodatkiem z innego tytułu.

4. Prawo do dodatku do renty na dzieci, wnuki i rodzeństwo przysługuje również opiekunowi dzieci.

Art. 20. 1. Rencistom odznaczonym przez władze Polski Ludowej orderem Budowniczych Polski Ludowej, Krzyżem Grunwaldu, Virtuti Militari, Odrodzenia Polski lub Sztandaru Pracy oraz wszystkim rencistom odznaczonym orderem Virtuti Militari za zasługi w czasie wojny 1939—1945 r. przysługuje miesięczny dodatek do renty za wysługę lat w wysokości 25% wypłacanej renty bez uwzględnienia dodatku na dzieci, wnuki i rodzeństwo.

2. Z tytułu posiadania orderów przysługuje tylko jeden dodatek.

3. Wysokość renty wraz z dodatkiem wymienionym w ust. 1 nie może przekraczać 100% podstawy wymiaru.

Art. 21. 1. Rencistom nie pracującym i nie posiadającym poza rentą dochodu z innych źródeł, którzy osiągnęli wiek: mężczyzna 55 lat, kobieta 50 lat albo zostali zaliczeni do jednej z grup inwalidów, przysługuje dodatek w wysokości 15% podstawy wymiaru renty, z tym że łączna wysokość renty nie może przekraczać 85%, a wraz z dodatkiem wymienionym w art. 20 — 100% podstawy wymiaru.

2. Minister Obrony Narodowej określi w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac szczegółowe zasady przyznawania dodatku wymienionego w ust. 1.

Art. 22. 1. W razie śmierci rencisty przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) trzykrotnej renty miesięcznej bez uwzględnienia dodatków na dzieci, wnuki i rodzeństwo, jeżeli koszty pogrzebu pokrywa małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice,
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1, jeżeli koszty pogrzebu pokryła inna osoba.

2. W razie śmierci członka rodziny pozostającego na utrzymaniu rencisty przysługuje mu zasiłek pogrzebowy w wysokości 100% podstawy wymiaru renty.

3. Do członków rodziny zalicza się małżonka i rodziców rencisty oraz dzieci, wnuki i rodzeństwo, które odpowiadają warunkom przewidzianym w ustawie do otrzymania renty rodzinnej.

4. W razie zbiegu prawa do zasiłku pogrzebowego z tytułu zatrudnienia i z tytułu pobierania renty przysługuje zasiłek wyższy.

5. Prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w przypadku niezgłoszenia wniosku o przyznanie go w ciągu 6 miesięcy od daty śmierci rencisty lub członka jego rodziny.

6. Przepisy ust. 1—5 stosuje się również w razie śmierci żołnierza lub członka jego rodziny, jeżeli prawo tego żołnierza do zaopatrzenia powstało, a nie zostało jeszcze ustalone.

Art. 23. 1. Rencistom przysługuje prawo do wojskowej pomocy leczniczej w zakresie przewidzianym dla żołnierzy.

2. Członkom rodzin rencistów przysługuje prawo do pomocy leczniczej i położniczej z zakładów społecznych służby zdrowia oraz do zaopatrzenia w protezy, aparaty ortopedyczne i środki pomocnicze na warunkach przewidzianych dla członków rodzin pracowników.

Art. 24. Rencisie i członkom jego rodziny wspólnie z nim zamieszkałym przysługuje prawo do osobnej kwatery stałej na zasadach określonych w przepisach o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych.

Art. 25. 1. Rencistom zapewnia się pomoc w zakresie uzyskania działki ziemi pod budowę lub uprawę, potrzebnych na ten cel materiałów i kredytów oraz w wykonywaniu robót budowlanych.

2. Rada Ministrów ustali warunki i zasady udzielania pomocy przewidzianej w ust. 1.

Art. 26. Rencista może być na swój wniosek umieszczony w domu rencistów lub w innym zakładzie pomocy społecznej. Na pokrycie kosztów utrzymania w tych instytucjach można rencisie potrącić najwyżej 80% renty.

Rozdział 3.

Zaopatrzenie w razie inwalidztwa.

Art. 27. Renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów z powodu stałej lub długotrwałej całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej, powstałej:

- 1) podczas odbywania czynnej służby wojskowej lub
- 2) w ciągu 6 miesięcy po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli inwalidztwo jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania czynnej służby wojskowej.

Art. 28. 1. Ustala się trzy grupy inwalidów:

- I grupa — obejmująca żołnierzy, którzy z powodu znacznego naruszenia sprawności organizmu mają ograniczoną zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy zawodowej i potrzebują stałej opieki innej osoby,
- II grupa — obejmująca żołnierzy, którzy z powodu znacznego naruszenia sprawności organizmu mają ograniczoną zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy zawodowej, lecz nie potrzebują stałej opieki innej osoby,
- III grupa — obejmująca żołnierzy, którzy wskutek naruszenia sprawności organizmu stali się niezdolni do wojskowej służby zawodowej (nadterminowej), lecz są zdolni do pracy w jakimkolwiek innym zawodzie poza służbą wojskową z obniżeniem kwalifikacji lub wydajności pracy albo ze zmniejszeniem zakresu wykonywanych czynności lub z koniecznością stworzenia odpowiednich warunków pracy.

2. Zaliczenia żołnierzy do jednej z grup inwalidów dokonują komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia przewidziane w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, a w czasie wojny — wojskowe komisje lekarskie.

Art. 29. 1. Wysokość renty inwalidzkiej wynosi:

1) przy podstawie wymiaru do 1200 zł miesięcznie:

Grupa inwalidów	Inwalidztwo pozostaje	
	w związku ze służbą wojskową	bez związku ze służbą wojskową
	w % od podstawy wymiaru	
I	100	70
II	75	50
III	50	40

2) przy podstawie wymiaru powyżej 1200 zł miesięcznie:

Grupa inwalidów	Inwalidztwo pozostaje	
	w związku ze służbą wojskową	bez związku ze służbą wojskową
	w % od podstawy wymiaru	
I	75	60
II	55	45
III	40	30

2. Wysokość renty inwalidzkiej wymierzonej zgodnie z ust. 1 pkt 2 nie może być niższa od renty wymierzonej zgodnie z ust. 1 pkt 1, przy podstawie wymiaru wynoszącej 1200 zł miesięcznie.

3. Jeżeli żołnierz osiągnął 5 lat wysługi, wysokość renty inwalidzkiej wymierzonej zgodnie z ust. 1 i 2 ulega zwiększeniu o 5% podstawy wymiaru. Jeżeli żołnierz osiągnął więcej niż 5 lat wysługi, renta inwalidzka wzrasta ponadto za każdy dalszy rok wysługi ponad 5 lat o 1% podstawy wymiaru. Wzrost renty inwalidzkiej z tytułu wysługi nie może przekraczać 10% podstawy wymiaru. Wzrostu renty inwalidzkiej z tytułu wysługi nie stosuje się w przypadku, gdy renta ta zgodnie z ust. 1 pkt 1 wynosi 100% podstawy wymiaru.

4. Wysokość renty inwalidzkiej generałów (admirałów) wynosi 85% podstawy wymiaru bez względu na grupę inwalidztwa, związek inwalidztwa ze służbą wojskową i wysługę lat.

Art. 30. 1. Inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową, gdy powstało wskutek:

- 1) zranienia, kontuzji lub innych obrażeń doznanych w walce z wrogiem albo wskutek wypadku, któremu żołnierz uległ podczas lub w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych,
- 2) zachorowania na froncie lub w związku z przebywaniem na froncie,
- 3) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu żołnierza,
- 4) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby albo istotnego pogorszenia stanów chorobowych w związku z tymi właściwościami lub warunkami służby.

2. Za pozostające w związku ze służbą wojskową uważa się również wypadki w drodze do miejsca i z miejsca wykonywania czynności służbowych.

3. Minister Obrony Narodowej ustali wykaz chorób wymienionych w ust. 1 pkt 4.

4. Związek inwalidztwa ze służbą wojskową ustalają wojskowe komisje lekarskie na zasadach i w trybie określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 31. 1. Inwalidom nie pracującym i nie posiadającym poza rentą inwalidzką dochodu z innych źródeł przysługuje dodatek:

1) do renty inwalidzkiej przy podstawie wymiaru do 1200 zł w wysokości:

Grupa inwalidów	Przyczyna inwalidztwa	
	w związku ze służbą wojskową	bez związku ze służbą wojskową
	procent podstawy wymiaru renty	
I	—	20
II	5	15
III	15	15

2) do renty inwalidzkiej przy podstawie wymiaru powyżej 1200 zł w wysokości:

Grupa inwalidów	Przyczyna inwalidztwa	
	w związku ze służbą wojskową	bez związku ze służbą wojskową
	procent podstawy wymiaru renty	
I	10	20
II	15	15
III	20	15

2. Renta inwalidzka łącznie z dodatkiem wymienionym w ust. 1 oraz ze zwiększeniem przewidzianym w art. 29 ust. 3 nie może przekroczyć 100% podstawy wymiaru.

3. Przepis art. 21 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 32. Jeżeli inwalida zaliczony do III grupy inwalidów, którego inwalidztwo nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, uzyskuje dochód z pracy zarobkowej lub z innych źródeł albo łącznie dochód z pracy i z innych źródeł, który łącznie z rentą wraz z dodatkiem wymienionym w art. 20 przekracza wysokość pobieranego ostatnio w wojsku uposażenia wraz z równowartością świadczeń w naturze — zmniejsza się pobieraną rentę wraz z tym dodatkiem o kwotę przekraczającą wysokość tego uposażenia wraz z równowartością świadczeń w naturze, jednak nie więcej niż do wysokości określonej w art. 16 ust. 2. Przepisy art. 17 ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 33. 1. Inwalidom przysługuje prawo do pomocy leczniczej z zakładów społecznych służby zdrowia w zakresie przewidzianym dla pracowników.

2. Inwalidzi otrzymują bezpłatnie niezbędne protezy, aparaty ortopedyczne i środki pomocnicze.

3. Inwalidzi mogą być na swój wniosek lub z urzędu poddani specjalnemu leczeniu i przysposobieniu do zawodu w celu całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolno-

ści do pracy albo zapobieżenia pogorszeniu się stanu zdrowia.

4. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali zasady i warunki udzielania świadczeń wymienionych w ust. 2 i 3.

Art. 34. Prawo do pomocy leczniczej i połoźniczej oraz do zaopatrzenia w protezy, aparaty ortopedyczne i środki pomocnicze przysługuje członkom rodzin inwalidów w zakresie przewidzianym dla członków rodzin pracowników.

Art. 35. 1. Inwalidom zapewnia się pracę odpowiadającą ich sprawności fizycznej i kwalifikacjom zawodowym.

2. Właściwy organ prezydium rady narodowej na wniosek inwalidy kieruje go do zakładu pracy, który obowiązany jest go zatrudnić stosownie do sprawności fizycznej i kwalifikacji zawodowych.

3. Zakład pracy może rozwiązać umowę o pracę z inwalidą tylko z ważnych przyczyn za pisemną zgodą właściwego organu prezydium rady narodowej.

4. Inwalidom, którzy w ciągu 3 miesięcy od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej zostali poddani leczeniu lub przysposobieniu do zawodu i w ciągu 3 miesięcy od dnia zakończenia leczenia lub przysposobienia do zawodu i przywrócenia zdolności do pracy w całości lub w części podjęli pracę, zalicza się okresy czynnej służby wojskowej oraz okres leczenia i przysposobienia do zawodu do czasu pracy w danym zakładzie pracy.

5. Szczegółowe przepisy w sprawie zatrudnienia inwalidów wydają Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac oraz Minister Zdrowia i Opieki Społecznej.

Art. 36. 1. Do zaopatrzenia w razie inwalidztwa stosuje się odpowiednio art. 14 ust. 2, art. 19, 20, 22, 24, 25 i 26 niniejszej ustawy oraz art. 40 i 42 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97).

2. Ograniczenia przewidzianego w art. 20 ust. 3 nie stosuje się do inwalidów zaliczonych do I grupy, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową.

Rozdział 4.

Zaopatrzenie członków rodzin.

Art. 37. 1. Renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny:

- 1) żołnierza zmarłego:
 - a) w czasie służby wojskowej albo
 - b) w ciągu 6 miesięcy po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej.
- 2) zmarłego rencisty lub inwalidy,
- 3) żołnierza zaginionego na terenie działań wojennych.

2. Za rencistę lub inwalidę w rozumieniu ust. 1 pkt 2 uważa się również żołnierza, który w dniu śmierci posiadał warunki wymagane do przyznania renty za wysługę lat lub renty inwalidzkiej, chociażby prawo jego do zaopatrzenia nie zostało jeszcze ustalone.

3. Członkami rodziny uprawnionymi do renty rodzinnej są: małżonek, dzieci, wnuki i rodzeństwo oraz rodzice, jeżeli osoby te odpowiadają warunkom przewidzianym w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

4. Zaginięcie żołnierza na terenie działań wojennych stwierdzają właściwe organy wojskowe w trybie określonym przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 38. 1. Wysokość renty rodzinnej wynosi:

- 1) przy podstawie wymiaru do 1200 zł miesięcznie:

Ilość członków rodziny	Dla rodzin żołnierzy i inwalidów, których śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową	Dla rodzin rencistów oraz rodzin żołnierzy i inwalidów, których śmierć nie pozostaje w związku ze służbą wojskową
	w %% od podstawy wymiaru	
1 członek rodziny	40	30
2 członków rodziny	55	40
3 i więcej członków rodziny	70	50

- 2) przy podstawie wymiaru powyżej 1200 zł miesięcznie:

Ilość członków rodziny	Dla rodzin żołnierzy i inwalidów, których śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową	Dla rodzin rencistów oraz rodzin żołnierzy i inwalidów, których śmierć nie pozostaje w związku ze służbą wojskową
	w %% od podstawy wymiaru	
1 członek rodziny	30	25
2 członków rodziny	45	35
3 i więcej członków rodziny	60	45

2. Jeżeli członek rodziny uprawniony do renty został zaliczony do pierwszej grupy inwalidów, przypadającą na niego część renty rodzinnej zwiększa się o 100 zł.

3. Jeżeli uprawnionymi do renty rodzinnej są sieroty zupełne, przypadającą na nie część renty zwiększa się o 10% podstawy wymiaru renty.

4. Wysokość renty rodzinnej wymierzonej zgodnie z ust. 1 pkt 2 nie może być niższa od renty wymierzonej zgodnie z ust. 1 pkt 1 przy podstawie wymiaru wynoszącej 1200 zł miesięcznie.

5. Renta rodzinna po zmarłym żołnierzu lub inwalidzie ulega zwiększeniu o 5% podstawy wymiaru, jeżeli zmarły osiągnął 5 lat wysługi, oraz o 1% za każdy dalszy rok wysługi ponad 5 lat. Wzrost renty z tytułu tej wysługi nie może przekraczać 10% podstawy wymiaru.

Art. 39. 1. Śmierć żołnierza pozostaje w związku ze służbą wojskową, gdy żołnierz poległ w walce z wrogiem albo zmarł z powodu okoliczności wymienionej w art. 30.

2. Śmierć inwalidy pozostaje w związku ze służbą wojskową, jeżeli nastąpiła w wyniku choroby lub kalectwa spowodowanego okolicznościami wymienionymi w art. 30.

3. Związek śmierci żołnierza ze służbą wojskową ustala dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił

służbę, a jeżeli śmierć żołnierza nastąpiła w wojskowym zakładzie leczniczym — komendant tego zakładu.

4. Związek śmierci inwalidy ze służbą wojskową ustala komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

5. Związek ze służbą wojskową śmierci żołnierza zwolnionego z tej służby ustala komendant wojskowego zakładu leczniczego, a jeżeli śmierć nastąpiła poza tym zakładem — wojskowa komisja lekarska.

Art. 40. 1. Rentę rodzinną dla rodziny żołnierza zaginionego na terenie działań wojennych wymierza się w wysokości i na zasadach przewidzianych dla rodziny po żołnierzu zmarłym w związku ze służbą wojskową.

2. Renta przysługuje uprawnionym członkom rodziny zaginionego począwszy od pierwszego dnia najbliższego miesiąca kalendarzowego po stwierdzeniu zaginięcia żołnierza aż do odnalezienia się zaginionego. Przepis art. 6 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 41. Osobom uprawnionym do renty rodzinnej, odznaczonym orderami wymienionymi w art. 20, przysługuje dodatek miesięczny do tej renty w wysokości 10% podstawy wymiaru renty. Art. 20 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 42. 1. Osobom uprawnionym do renty rodzinnej, nie pracującym i nie posiadającym poza rentą dochodu z innych źródeł, przysługuje dodatek w wysokości 15% podstawy wymiaru renty, jeżeli wszyscy uprawnieni do renty członkowie rodziny spełniają te warunki.

2. Jeżeli warunki do dodatku wymienionego w ust. 1 spełniają tylko niektórzy członkowie rodziny, członkom tym przysługuje dodatek do renty, o ile nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego z pozostałymi członkami rodziny, którzy warunków do dodatku nie spełniają.

3. Przepis art. 21 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 43. Renta rodzinna łącznie z dodatkami wymienionymi w art. 41 i 42 ust. 1 oraz ze zwiększeniem przewidzianym w art. 38 ust. 2, 3 i 5 nie może przekroczyć 100% podstawy wymiaru.

Art. 44. 1. W razie śmierci żołnierza w czynnej służbie wojskowej przysługuje rodzinie żołnierza odprawa w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobieranego przez żołnierza uposażenia wraz ze wszystkimi dodatkami o charakterze stałym, a jeżeli śmierć żołnierza pozostaje w związku ze służbą wojskową — w wysokości sześciomiesięcznego uposażenia.

2. W przypadku gdy rodzina żołnierza otrzymuje rentę rodzinną, wysokość odprawy wynosi jednomiesięczne uposażenie wraz ze wszystkimi dodatkami o charakterze stałym, a jeżeli śmierć żołnierza pozostaje w związku ze służbą wojskową — trzymiesięczne uposażenie.

3. Odprawa wymieniona w ust. 1 lub 2 przysługuje łącznie żonie zmarłego żołnierza bez względu na jej wiek lub zdolność do pracy oraz innym członkom rodziny, posiadającym warunki do uzyskania renty rodzinnej.

4. Odprawa określona w ust. 1—3 nie przysługuje członkom rodziny żołnierza uprawnionym do jednorazowego odszkodowania w myśl przepisów o służbie wojskowej żołnierzy Sił Zbrojnych.

Art. 45. 1. W przypadku śmierci żołnierza oraz w razie śmierci rencisty lub inwalidy przysługuje członkom jego

rodziny otrzymującym rentę rodzinną lub odprawę (art. 44) i w chwili jego śmierci wspólnie z nim zamieszkałym zwrot kosztów przejazdu i przewozu urządzenia domowego do dowolnie obranej miejscowości w kraju na zasadach przewidzianych przy przeniesieniu żołnierzy zawodowych (nadterminowych).

2. Zwrot kosztów wymienionych w ust. 1 przysługuje rodzinie zmarłego tylko w przypadku, gdy przesiedlenie nastąpiło w ciągu roku od śmierci żołnierza (rencisty, inwalidy).

Art. 46. Osobom uprawnionym do renty rodzinnej przysługuje pierwszeństwo w umieszczeniu dzieci w żłobkach, domach dziecka i przedszkolach.

Art. 47. Do zaopatrzenia członków rodzin stosuje się odpowiednio art. 14 ust. 2, art. 19, art. 22 ust. 2—6, art. 23 ust. 2, art. 24 i art. 26 niniejszej ustawy oraz art. 45—51, art. 53 i art. 54 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1953 r. Nr 23, poz. 97).

Rozdział 5.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 48. Przepisy ustawy stosuje się do praw do zaopatrzenia powstałych po dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 49. 1. Żołnierzom zawodowym i nadterminowym zwolnionym ze służby wojskowej po dniu 30 czerwca 1954 r. oraz pozostałym po nich członkom rodzin, którzy nie nabywają prawa do zaopatrzenia na podstawie niniejszej ustawy ani nie nabyli prawa do zaopatrzenia na podstawie dekretu z dnia 18 września 1954 r. o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admirałów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 41, poz. 181) — przysługuje prawo do zaopatrzenia przewidzianego:

- 1) w dekreście z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 98) lub
- 2) w dekreście z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97),

jeżeli odpowiadają warunkom uzasadniającym prawo do renty w myśl tych przepisów.

2. Okresy wojskowej służby zawodowej i nadterminowej z uwzględnieniem przepisów art. 9 i 10 niniejszej ustawy uważa się za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 7 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97), a uposażenie przysługujące z tytułu tej służby — za zarobek w rozumieniu art. 10 tego dekretu.

3. Służbę wojskową oficerów zawodowych oraz podoficerów zawodowych i nadterminowych pełnioną po dniu 31 sierpnia 1939 r. zalicza się do I kategorii zatrudnienia.

4. Do wniosków osób, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 51 ust. 3 niniejszej ustawy.

5. Prawo do zaopatrzenia osób wymienionych w ust. 1 ustala i świadczenia pieniężne z tytułu tego zaopatrzenia wypłaca właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 50. Prawo do zaopatrzeń przyznanych na podstawie dekretu z dnia 18 września 1954 r. o zaopatrzeniu emerytal-

nym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 41, poz. 181) pozostaje w mocy. Do zaopatrzeń tych stosuje się przepisy niniejszej ustawy, z tym że ich podwyższenie następuje z urzędu od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 51. 1. Do spraw osób, które nabyły prawo do zaopatrzenia na podstawie dekretu z dnia 18 września 1954 r. o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 41, poz. 181), a którym zaopatrzenie to nie zostało przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy — stosuje się przepisy tej ustawy, z tym że świadczenia należne za okres do dnia wejścia w życie ustawy przyznaje się zgodnie z przepisami dekretu z dnia 18 września 1954 r.

2. Sprawy żołnierzy zwolnionych z wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej po dniu 1 lipca 1954 r. oraz pozostałych po nich członków rodzin, którym na podstawie dekretu z dnia 18 września 1954 r. (Dz. U. Nr 41, poz. 181) nie przysługiwało prawo do zaopatrzenia przewidzianego w tym dekrete lub którym odmówiono przyznania tego zaopatrzenia, a które przy zastosowaniu niniejszej ustawy mają do niego prawo — podlegają rozpatrzeniu na wniosek tych osób.

3. Jeżeli wniosek o ustalenie prawa do zaopatrzenia emerytalnego zostanie zgłoszony:

- 1) w ciągu 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy — rentę przyznaje się od dnia powstania prawa do zaopatrzenia, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie ustawy,
- 2) po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy — rentę przyznaje się za okres trzech miesięcy wstecz od dnia zgłoszenia wniosku.

Art. 52. 1. Żołnierzom oraz członkom ich rodzin, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie posiadają warunków wymaganych do uzyskania prawa do zaopatrzenia przewidzianego w ustawie i nie mają niezbędnych środków utrzy-

mania, Minister Obrony Narodowej może przyznać wyjątkowo to zaopatrzenie oraz określić wysokość renty.

2. Wysokość świadczeń pieniężnych przyznanych na podstawie ust. 1 nie może przekraczać stawek przewidzianych w ustawie.

3. Przyznanie zaopatrzenia w trybie określonym w ust. 1 nie stwarza prawa do przyznania osobnej kwatery stałej.

Art. 53. 1. Zaliczalne do wysługi lat w myśl art. 8 ust. 1 pkt 4 dekretu z dnia 18 września 1954 r. o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 41, poz. 181) okresy służby w charakterze funkcjonariusza służby bezpieczeństwa publicznego podlegają zaliczeniu do wysługi lat określonej w art. 8 ust. 1 niniejszej ustawy na równi z czynną służbą pełnioną w Ludowym Wojsku Polskim.

2. Do wysługi lat określonej w art. 8 ust. 1 zalicza się na równi z czynną służbą w Ludowym Wojsku Polskim okresy służby w charakterze funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej pełnionej po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, w przypadku bezpośredniego przejścia do wojskowej służby zawodowej lub nadterminowej.

3. Zasady i tryb zaliczania do wysługi lat okresów służby, o których mowa w ust. 2, określą Ministrowie Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych.

Art. 54. Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przewidziane w niniejszej ustawie przysługują — w stosunku do żołnierzy wojsk wewnętrznych — Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 55. 1. Traci moc dekret z dnia 18 września 1954 r. o zaopatrzeniu emerytalnym generałów (admiralów), oficerów zawodowych i podoficerów nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 41, poz. 181).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc przepisy dotychczasowe, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.